

ROZHLEDY

JAROSLAV ROSENDORFSKÝ

ITALSKÁ BOHEMISTIKA V LETECH 1945 — 1955

Druhá světová válka, do níž vehnal Itálii fašismus, sledující dobovačné cíle jak v západním Středomoří (Mare nostrum), tak v blízké severní Africe, měla nesmírně závažné důsledky pro celou zem. Kladné především v tom, že výsledek této války znamenal zhroucení fašistické diktatury, ovládající plných dvacet let Itálii, a uvolnění pokrokových politických sil. Před Itálií se konečně otevřela volná cesta k budování lepšího a spravedlivějšího společenského řádu. Nutnost řešit tento úkol stejně naléhavý jako významný byla jasná každému, kdo si uvědomoval sociální a hospodářské uspořádání Apeninského poloostrova, zaostalost většiny jihoitalských krajů, nerovnoměrné rozvrstvení průmyslu a z toho vyplývající silnou třídní diferenciaci obyvatelstva. Čtyři roky války měly ovšem také své temné a tragické stíny; ztráty na lidských životech, obzvláště tíživé v průmyslových oblastech, zničení četných uměleckých památek, rozvrácené hospodářství a další pokles životní úrovně, která byla ve srovnání s ostatními západními státy již před válkou značně nízká.

Důsledky těchto událostí se projevíly přirozeně i v oblasti kultury. Zasáhly pronikavě celou knižní produkci, která v poměru k počtu obyvatelstva nebyla ani v předválečných letech příliš vysoká — pětitisícový náklad knihy známého spisovatele je v Itálii již slušným úspěchem — a tím méně mohla vzrůstat po roce 1945, kdy se hospodářská situace citelně zhoršila. Tyto poměry dolehly s obzvláštní tíživostí na italskou slavistiku. Již několik let před druhou světovou válkou zanikl hlavní italský slavistický orgán *Rivista di letteratura slave* a zůstal pouze časopis *Europa Orientale*, jenž však měl širší, všeobecnější zaměření a jen příležitostně, třeba dosti často, otiskoval též příspěvky z oboru slovanské jazykovědy a literární kritiky.¹ Italská slavistika nebyla přirozeně odkázána jen na tyto dva časopisy: kromě knihovny Slavia, v níž vycházela díla nejvýznamnějších slovanských spisovatelů,² neuzavíraly se ani mnohé jiné časopisy spolupráci s domácími i zahraničními slavisty, jako na př. *Nuova Rassegna*, kde i pisatel tohoto přehledu měl několikrát možnost otisknout své stati o české literatuře.³ Tyto nezcela uspokojivé předpoklady pro vývoj slavistiky ve fašistické Itálii — kromě nedostatku publikačních možností tu retardačně působily hlavně politické zřetele — se ještě zhoršily po roce 1945, kdy zanikl jediný, zmíněný už orgán, který se věnoval problematice střední Evropy. Italská slavistika se mohla od této doby uplatňovat jen články, roztroušenými po různých literárních revuích; ochota otiskovat příspěvky ze slovanského světa byla však často nepatrná, stejně jako zájem o lidové demokracie a Sovětský svaz. Jednostranná západní orientace nabývala stále více převahy a vážně brzdila intensivnější rozvoj slavistických studií v Itálii.

Váznutí styků se slovanským Východem začínalo povážlivě zasahovat i do kulturní oblasti a hrozilo úplnou stagnací. Tím kladněji je proto nutno hodnotit založení časopisu *Ricerche slavistiche* jako nové významné tribuny italské slavistiky, která nyní soustřeďuje veškeré italské badatele v tomto oboru a skýtá jim stejně jako zahraničním přispěvatelům podstatně větší publikační možnosti než dosud. Tato revue, založená roku 1952, dospěla zatím k čtvrtému ročníku (poslední z nich je znám pisateli tohoto přehledu pouze ze dvou slavistických prací docenta B. Meriggiho).

Bohemistika, o níž bude dále řeč, zaujímá v širším rámci italské slavistiky čestné, i když nikoli přední místo, které samozřejmě přísluší rusistice, těšící se vzhledem k významu největšího slovanského státu zasloužené pozornosti, dále polonistice, mající v Itálii již starou tradici, a posléze srbocharvátskému jazyku i kultuře, která má blízko k Apeninskému poloostrovu jak zeměpisnou polohu, tak i čilými vzájemnými styky. Této tradice postrádají ovšem vztahu česko-italské, které se začaly intenzivněji rozvíjet, nehledíme-li k nečetným, spíše náhodným episodám z dřívější doby, vlastně až po vzniku samostatného československého státu. Přehled, který následuje, pokusí se podat stručný nástin italské bohemistiky za poslední desetiletí. I když není úplný a zeje v něm nepochybně nejedna bibliografická mezera, kterou se autoru přes všechno úsilí nepodařilo odstranit, přece snad jen splní v hlavních rysech vytkčený úkol: informovat o vývoji bohemistiky na italské půdě a stručně zhodnotit výsledky, k nimž došla v letech po druhé světové válce.

V mluvnické oblasti budiž učiněna nejprve zmínka o dvou prácích: jedna věnuje pozornost českému jazyku a druhá slovenštině. Je to praktická jazyková příručka A. Cronia: *Céco* (Florence, 1949, 132 str.) a B. Meriggi: *Grammatica slovacca* (Florence, 1955, 32 str.). Croniova stručná učebnice češtiny obsahuje kromě krátkého úvodu a seznamu pramenů 23 kapitol, v nichž je podán od abecedy a výslovnosti až po výklad o slovese přehledný nástin české mluvnice, doprovázený články o prehistorii, krajině, lázních, průmyslu, zemědělství a nerostném bohatství Československa, vhodné ilustrujícími gramatickou látku. Příručku doplňuje italsko-český a česko-italský slovníček. Text je pečlivě přehlednut a kromě několika drobnějších nedopatření (Bůch, str. 24, arrostó — pečení, str. 117, nevhodné tvoření plurálu od slova průmysl, str. 84), nesprávného užití nebo opominutí diakritických znamének (str. 26, 40, 63, 74, 83, 87, 91, 118) nebo dnes již archaických či téměř archaických tvarů (které jste mi byl poslal, str. 80, odkudž, str. 87) nenajde v něm čtenář vážnější chyby nebo nesprávný mluvnický výklad. Přes svoji až přílišnou stručnost (učební látka je podána jen velmi obrysově) může se stát Croniova příručka, navazující na dávno již rozebranou mluvnici Černý—Ongaro,⁴ spolehlivou pomůckou pro začátečníka, který hodlá studovat český jazyk. Z chystané mluvnice slovenštiny, kterou vydá v nejbližší době mladý slavista B. Meriggi, působící na universitě ve Florencii, vyšel zatím jen všeobecný úvod *Grammatica slovacca*. Autor zde sleduje ve zběžném historickém nástinu vývoj slovenštiny od říše Velkomoravské, přes maďarské panství, zakládání měst a pronikání českého živlu na Slovensko, protireformaci a osvícenství až po snahu o vytvoření samostatné jazykové oblasti v době nejlubšího úpadku spisovné češtiny. Dotýká se příčin, vedoucích v době Bernolákové a Štúrově k definitivní roztržce mezi češtinou a slovenštinou a pozorně si přitom všímá i rozdílů v hospodářské a politické struktuře obou jazykových území. Hovoří o jednotlivých slovenských nářečích, o rozdílech mezi nimi

a o prvním pokusu Bernolákově vytvořit slovenský spisovný jazyk. Poslední odstavec věnuje vývoji slovenštiny od druhé polovice minulého století až po dnešní dobu. Z recensí linguistických prací je třeba se zmínit o Croniově referátu, věnovaném III. vydání Etymologického slovníku jazyka českého od J. Holuba a Fr. Kopečného (*Ricerche slavistiche*, roč. 2, str. 208—211), který považuje za „první úplný etymologický slovník ve slovenských jazycích. Okrajové poznámky a použitý jazykový materiál je tak obsáhlý, že může sloužit ke studiu staroslovenské i české historické mluvnice“. Hlavní vadu tohoto slovníku vidí Cronia v nedostatečné historické a bibliografické dokumentaci některých hesel, v čemž jej předčí cizí slovníky (Bernekerův, Vasmerův, Preobraženského). Posléze uvádí kritické připomínky k některým heslům (alchymie, archiv, opat a j.).

Bohatší a významnější jsou bohemistické příspěvky v oblasti literární historie. I zde má o to nemalou zásluhu přítel českého národa a neúnavný šířitel jeho kultury v Itálii A. Cronia, profesor slavistiky na padovské univerzitě. Latinskému dílu Petrarkovu věnuje studii *L'opera latina del Petrarca nella letteratura céca* (Studi petrarcheschi, V, str. 299—321), která navazuje na dřívější práce autorovy a částečně je doplňuje.⁵ Na základě 42 kodexů a bohatého knižního materiálu z období českého humanismu sleduje Cronia ohlas latinských spisů významného italského básníka v českém písemnictví počínaje dobou Karla IV., kdy dochází na pražském císařském dvoře k prvním stykům české kultury s Petrarkou. Básník navštívil Prahu r. 1356 a seznámil se tam s tehdejšími hlavními představiteli politického i duchovního života v Čechách. Jeho písemný styk s olomouckým biskupem Janem ze Středy je ostatně dostatečně znám. Dále jsou sledovány ohlasy mravokárné tvorby Petrarkovy, hlavně jeho dopisů (*Epistulae seniles*) v Zrcadle knížecím, připsovaném kdysi mylně Karlu IV., a v Tkadlečkovi. Také humanismus měl blízko Petrarkovi. Ve XIV.—XV. století, kdy latina byla stále považována za universální jazyk, mohla být čtena Petrarkova díla v originále, nikoliv však již v XVI. století. Proto je tím naléhavěji pocítována potřeba přeložit do češtiny některé jeho spisy, hlavně náboženské a filosofické. Prvého tlumočnicka v české literatuře našel Petrarca v Řehoři Hrubém z Jelení, který přeložil jeho traktát *De remediis utriusque fortunae*. Následuje Mikuláš Konáč; ten si vybral k překladu některé žalmy italského humanisty a vydal je r. 1507 s názvem Sedm žalmuův kajících Petrarchy poety znamenitého.⁶ Z Petrarky posléze čerpal humanista Jan Česka v Knize výborné... sloužící didakticko-výchovným účelům; ze čtyřiceti jejích kapitol je celých dvanáct přejato z *De remediis* a z *De vera sapientia*. To je Petrarca viděný očima gotiky a velmi odlišný od básníka Zpěvníku, kterého znovu objevil teprve romantismus. Vrstevníku a příteli Petrarkovu G. Boccacciovi je věnována stať *La fortuna del Boccaccio nella letteratura céca* (*Lettere italiane*, roč. 6, str. 296—309), zkrácený výtah z přednášky, kterou Cronia proslovil v říjnu 1948 v Praze a pak vydal nákladem Ústavu italské kultury.⁷ Proti českému vydání je italský text rozšířen o třístránkový rejstřík, zachycující všechny překlady Boccacciova díla do češtiny (i nevydané, jednotlivé novely a rukopisné kodexy).

Problematické soudobého českého básnictví se věnuje v Itálii s obzvláštním zájmem a porozuměním mladý slavista A. M. Ripellino, působící na universitě v Bologni. Výsledkem jeho studií, podložených důkladnou erudicí a osobní znalostí českého literárního i uměleckého prostředí, je svazek *Storia della*

poesia ceca contemporanea (Ed. d'Argo, Řím, 1950, str. 111). Autor tu podává bohatě dokumentovaný synthetický přehled vývoje českého básnictví a v 31 kapitolách zachycuje panoramaticky jeho celkový vývoj od proletářské poesie, poetismu a Devětsilu až po skupinu Mladé Fronty a socialistický realismus. Básnická tvorba těch let, jejíž těžiško spočívá pro autora v době mezi oběma světovými válkami, není tu pojata izolovaně, nýbrž sledována v široké souvislosti s divadlem a výtvarným uměním, počínaje známými výstavami skupiny Osma a dílem Kubištovým. I když je tato studie orientována poněkud jednostranně směrem k formalistickému chápání umělecké tvorby a místy opomíjí její ethickou, kladně konstruktivní funkci, i když příliš podléhá soudům české literární kritiky, které běře zcela za své i tam, kde bychom si téměř přáli vidět větší rozdílnost nazírání a tlumočení, přece jen patří k nejlepšímu, co bylo kdy mimo Československo napsáno o české poezii a umění vůbec. Ostatně v celé naší literatuře bychom marně hledali při poměrně úzkém časovém rozpětí dílo takové šíře a erudiční důkladnosti jako jsou Ripellinovy *Dějiny soudobé české poesie*. Jistou subjektivnost, podmíněnou buď programovým zaměřením nebo osobními zálibami, vykazuje také výběr reprodukcí moderních českých malířů, z nichž kromě Kubišty a Filly je zejména početně zastoupena Skupina 1942. Postrádáme však několik jiných významných jmen jako Špálu nebo Kremličku, kteří také vyšli z futuristického experimentu, a z mladé generace, na př. B. Matala. Kromě článku *Di un'opera inedita del poeta ceco Holan* (Convivium, roč. 1950, str. 757—771), kde mluví o Holanově básnické sbírce Ale je hudba, dále *Due studi di letteratura ceca: l'arte di Josef Čapek e di Jakub Deml* (Convivium, roč. 1950, str. 383—404) a *Il teatro di marionette nel romanticismo ceco* (Convivium, roč. 1949, str. 122—143)⁸ je třeba se zmínit o studii téhož autora *Due capitoli di letteratura ceca* (Convivium, roč. 1951, str. 730—761), z nichž prvá stať *Le origini* (863—1306) sleduje vývoj staročeského písemnictví od nejstarších církevněslovanských památek (Kijevské listy, Pražské zlomky hlaholské) až k vymření Přemyslovců, zatím co druhá, *Il Trecento* (XIV. století) zabírá dobu Karla IV. a letmo se dotýká i počátků reformace v Čechách.

Také druhý mladý italský slavista B. Meriggi věnoval nemalou část své badatelské činnosti bohemistice. Ji se týkají dvě jeho studie: *Jiří Wolker da „Host do domu“ a „Těžká hodina“ a Considerazioni su alcune caratteristiche della poesia popolare delle terre ceche in confronto con quella degli altri paesi slavi*. V první z nich (J. W. od „Hosta do domu“ až po „Těžkou hodinu“, *Ricerche slavistiche*, roč. 2, str. 101—116) zkoumá autor — po stručném hodnocení diskuse v časopisu Var, která vedla k novému chápání Wolkerovy poesie a její funkce v pounorové české literatuře — básníkův vývoj a růst v krátkém období jeho tvorby a sleduje na základě korespondence odklon od skupiny Devětsilu a postupné vyzrávání autora Těžké hodiny v největšího proletářského básníka doby. Wolkerův umělecký portret však jako by nebyl domalován a obrysy jeho díla se zdají v tlumočení Meriggiho poněkud neurčité, zamžené, ztrácejíce se za všeobecným konstatováním bez hlubšího rozboru vrcholných skladeb, zejména balad, o nichž je tu jen zběžná zmínka.⁹ V druhé své stati Úvahy o některých charakteristických rysech české lidové poesie ve srovnání s jinými slovanskými národy (separát z *Ricerche slavistiche*, roč. 4, 27 str.) obírá se Meriggi tematikou české lidové písně a konstatuje, na rozdíl od východní a jižní slovanské oblasti, jisté specifické rysy, které ji spojují s lidovou poezií polskou: obě ukazují „splývání městských a ven-

kovských prvků, chudobu epických námětů a výraznou zálibu pro lyrické, satirické, humoristické a politické motivy.“ Meriggi vysvětluje tuto okolnost tím, že západní Slované byli téměř po celou dobu své národní existence na okraji bojů mezi Asií a Evropou, dále zmíněnou úzkou souvislostí literatury lidové s umělou a posléze tím, že fantasmie, jako prvý předpoklad vzniku epicko-heroické poesie, je typickou vlastností pastýřů, vedoucích nestálý nomádský život, zatím co „zemědělec, horník nebo řemeslník jsou naopak poutáni k poli, dolu nebo dílně a méně proto podléhají popudu obrazotvornosti.“ Zajímavý příspěvek, cenný jak zvládnutím látky, tak šíří pohledu a bystrými postřehy.

Úvaha D. D. di Sarra: *Materiali per uno studio sulla tecnica del romanzo novecentesco* (Ricerche slavistiche, roč. 1, str. 38—66) je věnována Čapkovi Povětroni, „jak v pojetí, tak v provedení nejdokonalejšímu ze všech románů geniálního spisovatele“. Pisatel tohoto článku sledává četné obdoby s Joyce, Chestertonem, Huxleyem a zejména s Gidem. Konstatuje, že Čapkovovo úsilí směřuje k úniku od banálního psychologismu i pozitivistického realismu a hledá nový umělecký výraz pro stavbu románových prací. Čapek však nemohl sdílet, podotýká správně di Sarra, přehnaný intelektualismus těchto spisovatelů, jejich kolísání mezi mondénností a smyslými vzruchy; raději vypráví, než podrobně analyzuje, teplý lidský cit převládá u něho nad abstraktní úvahou a „prvým, nejvyšším jeho požadavkem je umělecké překonání běžného lidského typu, jehož osudy bývaly rozvíjeny v časovém sledu a s obvyklým psychologickým arsenálem“. Uznává zásluhy české literární kritiky o objektivní hodnocení Čapkova díla, vytýká jí však, že opomínila zařadit autora Povětroně do širší evropské souvislosti a odtrhla ho od nejvýznamnějších dobových proudů, od těch, které byly „nejživější a nejplodnější, a uzavřela ho do úzce omezené oblasti, z níž vyšla jeho literární činnost“. I když je možno s mnohými názory di Sarrovými diskutovat, jako na příklad s přílišným zdůrazňováním cizích západních vlivů na Čapkovu tvorbu, která pevně tkví svými kořeny v české půdě, nelze přece upřít leckterému z nich podnětnost a bystrost kritického soudu, snažícího se nově osvětlit mnohotvárné Čapkovovo dílo.

Ve stínu Croniovy monografie *Petr Bezruč*¹⁰ a patrně i jeho přímým působením vznikly další dva bezručovské příspěvky ze stejného pera: *Petr Bezruč, bardo slesiano* (Il sentiero dell'arte, roč. 6, str. 28—29) Jolandy Marchiori s překlady dvou Bezručových básní (Vrbice, Hučín), porizenými G. Florianim, a *L'„audition colorée“ nell'aggettivazione poetica di Petr Bezruč* (Convivium, roč. 1952, str. 861—872). Autorka tu zkoumá koloristickou funkci adjektiva v Slezských písních a zjišťuje „vyvinutý malířský smysl Bezručův, jenž dovede nanést barvy tak, aby jimi zdůraznil účinek nebo kontrast a používá jich mistrovsky při kresbě krajin, osob, prostředí, ba i duševních stavů. Básník se pohybuje ve světě, jemuž jeho duch dodává spontánní působivosti v barvách, tónech, výrazech i citech a ladí je do jediné orchestrální symfonie; vystihl život (hlavně utrpení) v jeho nejpodstatnějších rysech a zmocnil se ho cele odstíny střídavě prudkými, středně silnými, až docela přítlučenými“.¹¹

Sv. Čechem se zabývá profesor slavistiky na terstské univerzitě W. Giusti ve svém *Contributo allo studio dell'ideologia panslavista* (Annali triestini, sv. XX, 35. str.) a zkoumá v tomto článku Sv. Čecha jako básníka, vlastence a mluvčího národních i sociálních tužeb druhé polovice minulého století.¹²

V článku *Roma nell'opera di F. X. Šalda* (Pagine nuove, roč. 3, str. 557—

560) sleduje pisatel tohoto přehledu dojmy, jimiž zapůsobil na Šaldu Řím za jeho italského zájezdu. Šalda své dojmy zahrnul do sedmi fejetonů, pojatých později do souborného díla.

Z překladů české poesie a prózy je třeba uvést na prvním místě básnický převod Máchova Máje (*Maggio*, Sansoni Florencie, 1950, 138 str.), pořízený profesorem ruské literatury na římské universitě E. Lo Gattem. Na něm je možno si znovu ověřit, jak je obtížné dosáhnout výrazovými prostředky cizího jazyka aspoň přibližně výsledků odpovídajících stavbě Máchova verše. Na rozdíl od staršího překladu R. Selviho, příliš subjektivního a svévolně obměňujícího text básnické předlohy, než aby mohl být označen za něco jiného než za pouhou parafrázi,¹³ je převod Lo Gattův daleko přesnější, skoro až pietně věrný; zachovává všude smysl originálu, ba i rým, i když mění veršový rozměr. Převládá jedenáctislabičný verš, někde však, jako ve čtvrté části, popisující básníkovu cestu k popravčímu pahorku, je metrum rozšířeno v souladu s originálem až na sedmkrát slabik, aby byla výstižněji tlumočena epická kadence vyprávěného děje. Stejně tak vzrostl počet veršů, na některých stránkách až o čtvrtinu. Dosud žádný překladatel nedovedl zachytit citové a výrazové ovzduší Máje, kouzelnou melodičnost verše a bohatství metafor. Nemohlo se to podařit ani Lo Gattovi, i když si jinak vážíme jeho překladu a jsme mu vděční za snahu přiblížit italskému čtenáři jedno z vrcholných děl české poesie. Příznivě působí pěkná úprava, dvoujazyčná verše a pečlivá textová kontrola originálu, kam se vloudilo, jak jsme namátkou zjistili, jen několik málo tiskových nedopatření (tak na str. 125 jsou na př. dvě chyby v diakritických znaménkách a jednou přehozena písmena). Překlad je doplněn obšírným a dobře informovaným úvodem, zabývajícím se celým Máchovým dílem. Zaujme v něm tvrzení, že český romantismus si vybíral „z cizí romantiky ony tendence, které mohly být užitečné velkému dílu národního obrození a zpracoval pouze prvky schopné obnovit literaturu opožděnou ve svém vývoji“. Po stručném nástinu básnickových životních osudů zkoumá Lo Gatto nejdůležitější rysy Máchovy poesie, hlubokou lyričnost, úzký vztah mezi přírodou a vlastním nitrem, pojetí času v neustálé proměnnosti životního dění, zabývá se dále otázkou byronismu v Máchově tvorbě po stránce psychologické i literární, naznačuje Máchův poměr k barokní poesii a končí zkoumáním, čím se stal básník Máje svému národu, v čem spočívá jeho modernost a co dal pozdějším básnickým pokolením. Lo Gatto se pokusil též o nový překlad Babičky (*La Nonna*, Mondadori Milán, 1951, 228 str.) s osmnáctistránkovým úvodem. V. Vorlíček přeložil Osudy dobrého vojáka Švejka s předmluvou L. Salviniho (*Le avventure del buon soldato Švejk*, Universale economica Milán, 1951, počet stran neudán).

Poznámky

¹ Srov. A. Cronia: *Čechy v dějinách italské kultury* (Praha 1936), str. 156 a další. Autor tohoto přehledu uveřejnil v *Europa Orientale* kromě recenzi a bibliografických přehledů tyto články: *L'Italia nei libri di viaggio cechi del dopoguerra* (1936, 14 str.), *Due scrittrici cecche moderne: A. M. Tilschová a B. Benešová* (1937, 32 str.), *Antonio Sova* (1938, 34 str.), *Il poeta ceco Carlo Toman* (1939, 15 str.) a *Letteratura ceca d'oggi* (1941, 32 str.). Srov. dále též E. Damiani: *Avviamento agli studi slavistici in Italia* (Mondadori Milán, 1941, str. 240 a další).

² Vyšel v ní překlad Olbrachtova románu *Žalář* nejtemnější, dále Nerudových *Povídek malostranských* a *Turbína* K. Čapka-Choda.

³ Kromě drobnějších příspěvků článků *Giovanni Neruda (1834—1934)* a *L'idea di Roma nella moderna letteratura ceca* (oba z r. 1935).

⁴ B. Černý—C. Ongaro: *Corso pratico elementare della lingua cecoslovacca* (Hoepli Milán, 1928, 291 str.).

⁵ Srov. A. Cronia: *La fortuna del Petrarca nella letteratura ceca* (Annali della Cattedra Petrarcesca, sv. IV.) a *Inchiesta petrarchesca in Cecoslovacchia* (Europa Orientale, roč. 15.).

⁶ Zachovány pouze v jediném výtisku a pojaty do *Monumenta Bohemiae typografica*, Praha 1928.

⁷ *Boccaccio v českém písemnictví* (Quaderni dell'Istituto di cultura italiana di Praga, 1949). Srov. též M. Mattušová: *Italská studie o Boccacciovi*, ČMF, roč. 38, str. 44—46) a J. Binder: *Boccaccio v českém písemnictví*, Slovesná věda, 2. roč., str. 185—186.

⁸ Srov. poznámky J. Bukáčka ve Slovesné vědě, roč. 3, str. 232 a roč. 4, str. 32, dále ČMF, roč. 33, str. 169.

⁹ Autor uvádí jen Baladu o námořníku a nezmiňuje se ku podivu o žádné z ostatních. Srov. též A. M. Ripellino, op. cit., str. 14, i když je třeba brát jeho názor o Wolkerových baladických skladbách s rezervou.

¹⁰ A. Cronia: *Petr Bezruč*. Řím, 1932, 122 str.

¹¹ Český překlad vyšel ve Slezském sborníku, roč. 53, str. 543—551.

¹² Srov. *Ricerche slavistiche*, 1. roč., str. 234.

¹³ R. Selvi: *Máj*. Řím, 41 str. Srov. též recenzi J. Bukáčka o překladu Lo Gattově ve Slovesné vědě, roč. 4, str. 32—33.